

Inventering av häckande och revirhävdande fåglar vid Lunda flygfält våren 2005

Upplands Ornitologiska Förening
2005-06-28

Inledning

Upplands Ornitologiska Förening (UOF) har under våren 2005, på uppdrag av Alliansen för Lunda Flygfält (ALF), genomfört fågelinventeringar på och i området kring Lunda flygfält i Östhammars kommun. Syftet med inventeringarna har varit att upptäcka och dokumentera häckande skyddsvärda fågelarter. Dessa arter finns beskrivna i Rödlistade arter i Sverige 2005.

Inventeringsmetodik

Inventeringsområdet finns beskrivet på en karta (sid 2) och delar in området i 8 delområden (A-H). Varje delområde har besökts vid tre tillfällen; 13 maj kl. 04.20 - 06.40, 25 maj kl. 04.05 - 06.20 och 22 juni kl. 22.45-04.00.

Vid varje tillfälle har delområdena genomströvats av en erfaren inventerare på så sätt att häckande och revirhävdande arter kan upptäckas. Inventeringarna har genomförts vid en väderlek som är optimal för fåglarnas aktivitet. Samtliga observationer av fågelarter i något av delområdena har noterats vid besöken.

Begränsningar

Förbipasserande fåglar

I redovisningen har inga fåglar som uppenbarligen endast passerat genom området medtagits.

Ugglor

Då inventeringsperioden fallit utanför artgruppens normala revirhävdande period har inte gruppen särskilt inventerats.

Biotoperna i området bedöms, utöver under inventeringen observerade arter, även kunna hysa kattuggla och sparvuggla.

Hackspettar

Då inventeringsperioden fallit utanför artgruppens normala revirhävdande period har inte gruppen särskilt inventerats.

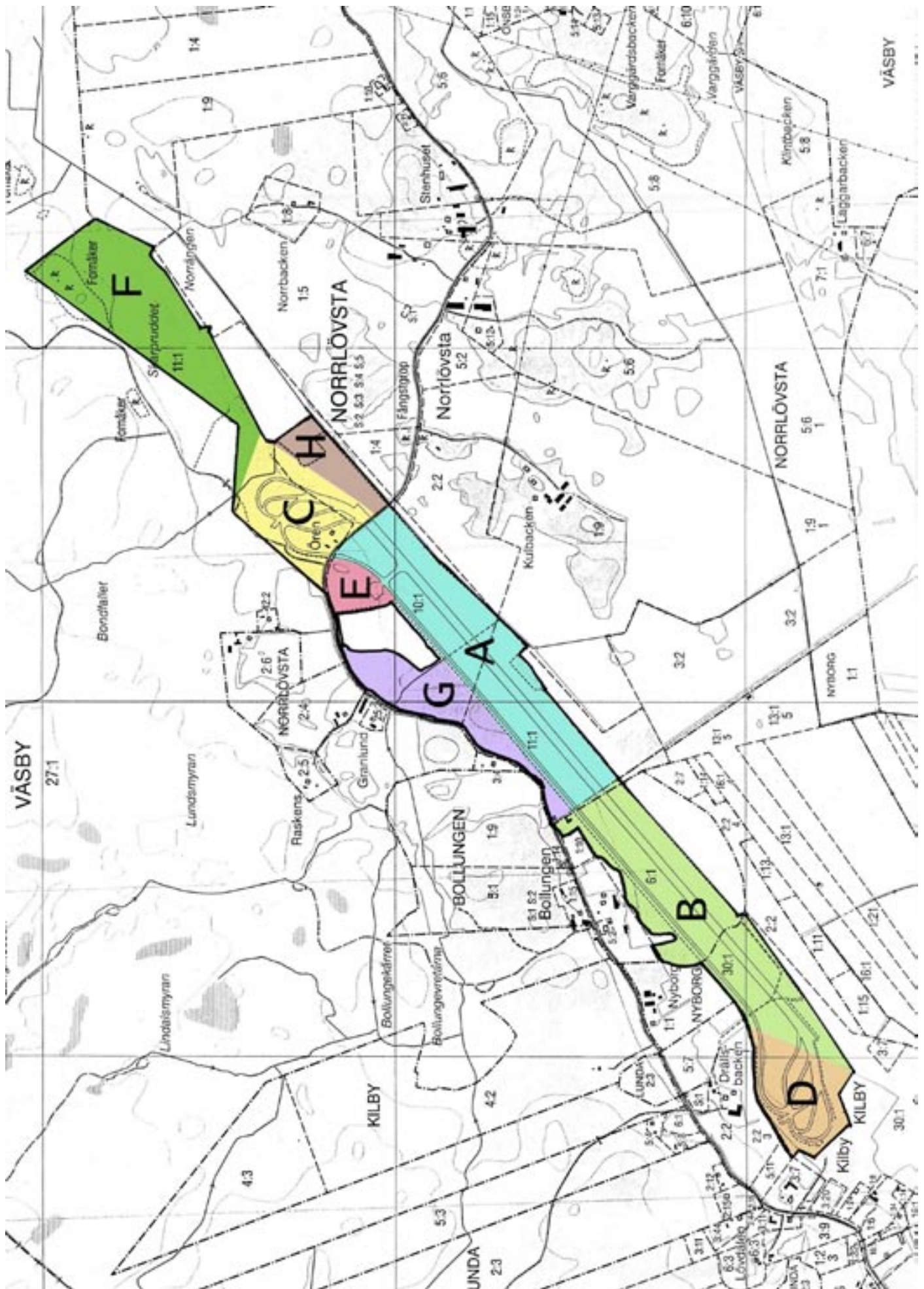
Biotoperna i området bedöms, utöver under inventeringen observerade arter, även kunna hysa mindre hackspett och spillkråka.

Sammanfattning, inventeringsresultat

Under inventeringen har 48 arter observerats varav 40 har konstaterats häcka eller hävda revir inom eller i direkt anslutning till inventeringsområdet.

Av dessa är 4 rödlistade; vaktel, skogsduva, sånglärka och gräshoppsångare. Samtliga dessa återfinns under kategorin NT (missgynnade) i Rödlistade arter i Sverige 2005. En komplett uppställning över samtliga observationer återfinns på sid 4.

Karta över inventeringsområdet

Rekommendationer

Till grund för följande rekommendationer ligger lokala såväl som regionala fågelskyddsaspekter. Rekommendationerna baseras på observationer av arter i kategorierna 1 och 2 enligt beskrivet nedan. UOF lämnar rekommendationer endast ur fågelskyddssynpunkt.

Upplands Ornitologiska Förening ser inget hinder för den föreslagna verksamheten vid Lunda flygfält. I ett regionalt perspektiv ser föreningen positivt på en koncentration av potentiellt miljöstörande aktiviteter till ett område som redan har en lång tradition av sådan verksamhet. UOF ser det som klart mer fördelaktigt än att sprida ut denna typ av aktiviteter över landskapet. UOF upplever också att verksamheterna bedrivs under mycket välorganiserade former vilket är en förutsättning för att minimera störningar utanför det avsedda området.

Inom området har endast en revirhävdande rödlistad art påträffats, som på ett avsevärt sätt kommer att påverkas av aktiviteterna. Denna art är skogsduva (se sid 5). UOF rekommenderar därför att ALF bekostar uppförandet av tre stycken holkar för skogsduva utanför det inventerade området. Då biotopen i området är lämplig för arten och den uppenbarligen hävdar revir i området kan ALF på så sätt medverka till att inga långsiktigt negativa konsekvenser av verksamheten drabbar denna rödlistade art. UOF bistår gärna med hjälp vid anskaffandet och uppsättandet av holkarna.

Inventeringsresultat

I denna sammanställning av inventeringsresultatet beskrivs observationerna med hjälp av en skala (1-4) enligt nedan. Rödlistade arter är i tabellerna markerade med fet stil och populationsfakta för varje observerad sådan art återfinns på sid 4-5.

1. Häckande och revirhävdande fåglar inom inventeringsområdet

Arter i denna kategori har konstaterats häcka eller hävda revir inom inventeringsområdet. Kriterium för häckning eller häckningsförsök har varit observerade häckningar, fåglar observerade med bomaterial och fåglar observerade under matleverans. Kriterium för revirhävdande har varit sång, och för hackspettar, trumningar.

2. Häckande och revirhävdande fåglar i direkt anslutning till inventeringsområdet

Kriterier för bedömning är desamma som för kategori 1 men arterna har observerats utanför inventeringsområdet. Dock har observationerna gjorts i sådan närhet till inventeringsområdet att risken för störning på grund av aktiviteter inom området inte kunnat uteslutas. Vid bedömningen av denna risk har hänsyn tagits till avstånd från inventeringsområdet och vilken art det gäller.

3. Övriga observationer inom inventeringsområdet

Kategorin innehåller samtliga arter som observerats inom området vid något av inventeringstillfällena men inte uppfyller något av kriterierna för kategori 1. Rastande och födosökande fåglar ingår i kategorin men fåglar som endast passerat genom området ingår inte.

4. Övriga observationer i direkt anslutning till inventeringsområdet

Kriterier för bedömning är desamma som för kategori 3 men arterna har observerats utanför inventeringsområdet. Dock har observationerna gjorts i sådan närhet till inventeringsområdet att risken för störning på grund av aktiviteter inom området inte kunnat uteslutas. Vid bedömningen av denna risk har hänsyn tagits till avstånd från inventeringsområdet och vilken art det gäller. Rastande och födosökande fåglar ingår i kategorin men fåglar som endast passerat genom området ingår inte.

Art#	Art	A	B	C	D	E	F	G	H	Art#	Art	A	B	C	D	E	F	G	
064	Vaktel	2	2							187	Koltrast	3	1	1	1	3	1	1	
075	Tofsvipa	2	1		2		4			189	Buskskvätta	1	1		1				
085	Morkulla	1	2							191	Rödstart							1	
090	Skogssnäppa			1						194	Rödake		1	1				1	1
123	Skogsduva							1		196	Gräshoppsångare	1	4						
124	Ringduva	3	1	1	1	2	1	1		203	Svarhätta	1	1	1	1		1	1	
136	Hornuggla				1					205	Trädgårdssångare	1	1	1	1	1	1	1	
140	Tornseglare			3	3		3		3	206	Törnsångare	1	1		1				
144	Gröngöling			1					1	207	Ärtsångare	1	1	1	1			1	
146	Större hackspett						2			208	Lövsångare	1	1	1	1	1	1	1	
155	Sånglärka	1	1		2		1	2	1	210	Grönsångare							1	1
161	Korp	3								213	Kungsfågel			3				1	1
162	Kråka	3	3		3			3		214	Grå flugsnappare			1				3	
164	Kaja	3	3	3	3			3		215	Svartvit flugsnappare	1	1					1	1
165	Skata	3	3		3					219	Ångspiplärka	1							
170	Talgoxe	1	1	1	1	1	1	1		221	Trädpiplärka	1						1	1
171	Blåmes	1	3	1	1	1	1	1		224	Sädesärta	1	1			3			
175	Entita						3	3		230	Stare	3		3	1	3	3	1	
176	Tallita						1			232	Grönfink	1	1	1	1		1	3	
177	Nötväcka						3	1		234	Grönsiska		1	1	1		1	1	
179	Trädkrypare			3	1		1			235	Hämpling		3						
182	Dubbeltrast								3	247	Bofink	1	1	1	1	1	1	1	
183	Björkrast	3	3				1			249	Gulsparr	1	1	1	1	1	1	1	
184	Taltrast	1	1	1	1	1	1	1	1										
185	Rödvingetrast	1		1	1		1												

Artfakta¹ - observerade häckande/revirhävande arter

Gräshoppsångare, *Locustella naevia*

Kategori: NT°, Kriterier: A2b; C1

Generationslängd 3 år. Den svenska populationen är beräknad till 9.000 könsmogna individer (6400-11600). Arten ökade i antal i Sverige fram till slutet av 1980-talet, stagnerade och visar nu tydliga tecken på minskning, bl.a. i svensk häckfågeltaxering 1993-2003 (punktrutter och standardrutter). Minskningstakten kvalificerar åtminstone för placering under VU A2b (>30% minskning de senaste 10 åren). Har minskat även i Finland de senaste 10 åren (40% minskning). Försvinnanderisken nedgraderas trots detta till NT eftersom det finns starka, stabila eller ökande, bestånd i länderna öster om Sverige, bl.a. >10.000 par i Estland, >30.000 par i Lettland, >50.000 par i Litauen och >100.000 par i Polen (BirdLife International 2004).

Vaktel, *Coturnix coturnix*

Kategori: NT°, Kriterier: D1

Antalet spelande tuppar har ökat successivt från drygt 200 till cirka 1.000 åren 1990-2003. Även i övriga länder runt Östersjön har arten uppvisat en påtaglig ökning under senaste tioårsperioden (BirdLife 2004). Av de spelande tupparna antas 20-30% häcka, dvs. uppträda i par, och antalet könsmogna individer bör därför numera uppgå till 400-600 enligt VU D1. Försvinnanderisken nedgraderas till NT eftersom det bedöms föreligga goda invandringsmöjligheter om den skulle försvinna ur landet. Under perioden 1990-2000 ökade arten i nästan samtliga länder i norra Europa (BirdLife 2004).

Sånglärka, *Alauda arvensis*

Kategori: NT°, Kriterier: A2bc

Generationslängd 3 år. Det svenska beståndet är beräknat till 1,65 miljoner könsmogna individer (1100000-2180000). Sånglärkan har kontinuerligt minskat i antal sedan mitten av 1970-talet och beståndet är numera endast cirka 40% jämfört med 1975. Enligt svensk häckfågeltaxering (punktrutter) har beståndet minskat med 42% de senaste 10 åren (TRIM-metoden). Enligt standardrutterna har det skett en signifikant årlig minskning med 3,3% 1996-2003 (N=882, TRIM-metoden). Enligt de standardiserade flyttfågelräkningarna i Falsterbo har en stabilisering eller ökning av antalet fåglar skett de senaste 10 åren, men detta förklaras av byte av räknande person (Kjellén). Minskningstakten medför att arten är kvalificerad för klassning under VU A2bc. Försvinnanderisken nedgraderas emellertid från VU till NT eftersom bestånden i omkringliggande länder är starka, t.ex. Polen (4-7 milj. par, stabil) och Lettland (1,1-1,8 milj. par, stabil). Har dock under perioden 1990-2000 minskat i Danmark, Tyskland och Litauen (BirdLife International 2004).

Skogsduva, *Columba oenas*

Kategori: NT°, Kriterier: A2bcde

Generationslängd 4 år. Svensk population beräknas till cirka 18.000 könsmogna individer (14000-23000). Enligt svensk häckfågeltaxering (TRIM-metoden) har arten minskat med 66% de senaste 15 åren, dock med en tydlig stabilisering sedan 1993. Enligt Falsterboräkningarna har en kraftig nedgång skett sedan början av 1980-talet, men utvecklingen har vänt de senaste tre åren (2002). En stabilisering/ökning indikeras även av standardrutterna, där arten visar en signifikant årlig ökning med 21,7% 1996-2003 (n=63). Beståndet har minskat med närmare 50% de senaste 12 åren och arten kvalificerar för placering i VU A2bcde. Eftersom beståndet uppvisar tydliga tecken på stabilisering/ökning, och eftersom det dessutom finns goda möjligheter till förstärkning från grannpopulationer i söder (ökande bestånd i Tyskland och Holland, tillsammans minst 85.000 par), nedgraderas försvinnanderisken till NT. Enligt BirdLife International (2004) uppgår europabeståndet till minst 520.000 par.

Referenser

1. Gärdenfors, U. (ed.) 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005 (webbversion)
<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>

Ansvarig för inventeringen

Joachim Ekström, ordförande UOF